Sitran rahoitushaku ”Tukea kunnille vihreiden investointien vuorovaikutukseen” -rahoituksen hakeminen ja kunnan omarahoitusosuus

KH 3.11.2026 § 184
109/00.01.05/2026

VALMISTELIJA:
Elinympäristöjohtaja Petri Leskinen, p. 050 378 1973

Utajärven kunnassa on käynnistymässä maankäytön esiselvitys, jossa kartoitetaan vihreänsiirtymän tarpeisiin alueita mahdollisimman paljon luontoarvoja kunnioittaen. Esiselvityksessä kartoitetaan myös ekologisen kompensaation alueita muuttuvan maankäytön myötä menetettävien luontoarvojen tilalle.

Sitralla on avoinna rahoitushaku, jolla tuetaan kuntien uusien vuorovaikutustapojen kehittämistä vihreiden investointien mahdollistamiseksi maankäytönsuunnittelun keinoin. Rahoitusta voidaan hakea myös tilanteessa, jossa tulevia investointialueita valmistellaan ennakoivasti eikä yksittäistä investoijaa vielä ole.

Kunta voisi hyödyntää Sitran tarjoamaa hankerahoitusta maankäytön esiselvityksen yhteydessä tehtävään työhön.

Hankkeen tavoite

Hankkeen tavoitteena on kehittää vastuullista maankäytönsuunnittelun konseptia. Vihreänsiirtymän edistyessä maankäytön suunnittelun aluekoot ovat kasvaneet merkittävästi. Maanomistajat ovat keskeisimmässä roolissa maa-alueiden kehittämisessä. Vaikuttavan vuorovaikutuksen toimintamallilla maanomistajat, kuntalaiset, ja muut toimijat osallistuvat tulevien vihreän siirtymän teollisuusinvestointien sekä niiden edellyttämien maankäyttöratkaisujen valmisteluun. Vastuullisessa muuttuvan maankäytön suunnittelussa vastapainoksi etsitään heti alusta-alkaen luontohyvitysalueiden tunnistamiseen ennen varsinaisia päätöksiä.

Hankkeessa tarkasteltavat alueet liittyvät vihreän siirtymän investointiympäristöihin ja teollisiin investointeihin, jotka voivat edistää vähähiilistä energiantuotantoa, teollisuuden päästövähennyksiä, kiertotaloutta ja resurssitehokkuutta. Työssä huomioidaan tulevien investoijien ja elinkeinoelämän näkökulmat siltä osin kuin niitä on mahdollista tunnistaa hankkeen valmisteluvaiheessa. Esimerkkeinä tarkasteltavista investoinneista ovat suunnitteilla olevat vihreän vedyn tuotantoon ja sen jatkojalostukseen liittyvät investoinnit.

Tarkoituksena on tunnistaa mahdolliset ristiriidat ja ratkaista niitä jo valmisteluvaiheessa, ennen varsinaista kaavoitusta ja investointipäätöksiä.

Mitä hankkeessa tehdään?

1. <u>Investointialueiden ja maankäyttövaihtoehtojen tarkastelu</u>
Käsitellään maankäytön esiselvityksessä tunnistettuja investointien toteuttamiseen soveltuvia alue- ja maankäyttövaihtoehtoja yhdessä asukkaiden ja maanomistajien kanssa. Selvitetään alueiden nykyistä käyttöä, paikallisia luontoarvoja, maanrakennattavuutta, vesienhallintaa sekä tunnistetaan maankäytön suunnitteluun vaikuttavat tekijät ennakoivasti.

2. Mahdollisten luontohyvitysalueiden tunnistaminen

Vuorovaikutuksen osana kartoitetaan yhteistyössä maanomistajien ja luontoasiantuntijoiden kanssa alueita, joilla voitaisiin esimerkiksi ennallistaa soita tai parantaa metsien luonnontilaa. Arvioidaan alustavasti kohteiden soveltuvuutta ekologiseen kompensaatioon. Maankäytön suunnittelustrategiassa Utajärven kunta pyrkii kehittämään toimintamallin, jossa muuttuvan maankäytön mukana tulevat investoinnit rahoittavat luontoarvojen säilyttämistä tukevat toimenpiteet mm. ostamalla luontohyvitysalueita osana investointia.

3. Yhteisen toimintamallin kehittäminen
Kehitetään ja kokeillaan menettely, jolla asukkaiden ja maanomistajien näkemykset saadaan mukaan alueiden vertailuun. Samalla määritellään, miten näkemykset huomioidaan kunnan jatkovalmistelussa ja miten ratkaisuista kerrotaan osallistujille.

4. Tulosten hyödyntäminen
Hankkeen tulokset liitetään maankäytön esiselvitykseen. Kunnalle jää pysyvä toimintamalli, jota hyödynnetään kaavoitusprosessien valmistelussa. Malli julkaistaan muiden kuntien käyttöön.

Hankkeen käytännön hyödyt

- **Paremmat aluevalinnat**: paikallinen tieto ja luontoarvot huomioidaan ennen alueiden jatkosuunnittelua. Toimii kaavoituksen lähtöaineistona.
- **Vähemmän yllätyksiä:** mahdolliset ristiriidat ja suunnittelun esteet tunnistetaan aikaisemmin.
- Valmiutta luontokompensaatioihin: kunnalla on alustavaa tietoa mahdollisista hyvitysalueista ja niiden maanomistajista.
- **Sujuvampi investointien valmistelu:** tuleville investoijille voidaan tarjota paremmin selvitettyjä aluevaihtoehtoja.
- **Pysyvä hyöty kunnalle:** samaa toimintatapaa voidaan käyttää tulevissa maankäyttöhankkeissa.
- **Edellytyksiä uudelle liiketoiminnalle:** mahdollisten luontohyvitysalueiden tunnistaminen voi luoda edellytyksiä tuleville ansaintamahdollisuuksille maanomistajille sekä ennallistamis- ja ympäristöpalveluja tarjoaville pk-yrityksille.

Toteutus ja rahoitus

Hakija ja toteutuksesta vastaava: Utajärven kunta
Toteutusaika: 1.1.–31.12.2027

Alustava kokonaisbudjetti: 100 000 euroa
- Sitran rahoitus: 50 000 euroa
- Kunnan ja mahdollisten muiden rahoittajien osuus: 50 000 euroa

Kustannukset muodostuvat kunnan hanketyöstä, asukkaiden ja maanomistajien osallistumisen toteuttamisesta, tarvittavista asiantuntijapalveluista sekä toimintamallin laatimisesta.

Kustannusarvio ja kunnan oman työpanoksen hyväksyttävyys tarkennetaan rahoitushakemuksessa.

Hankkeella ei rahoiteta varsinaista teollisuusalueiden teknistä esiselvitystä eikä luontokompensaatiotoimenpiteiden toteuttamista.

Sitran rahoitushaku päättyy 23.11.2026 klo 12.

KUNNANJOHTAJA:
Kunnanhallitus päättää

1. hyväksyä esitetyn hankekokonaisuuden jatkovalmistelun pohjaksi
2. hyväksyä hankkeen alustavaksi kokonaisbudjetiksi enintään 100 000 euroa ja kunnan rahoitusosuudeksi enintään 50 000 euroa, edellyttäen tarvittavien määrärahojen varmistamista
3. valtuuttaa elinympäristöjohtajan allekirjoittamaan rahoitushakemuksen
4. todeta, että hankkeen käynnistäminen edellyttää myönteistä rahoituspäätöstä

PÄÄTÖS:
Hyväksyttiin kohdat 1-4.

Merkittiin pöytäkirjaan, että Petri Leskinen liittyi kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana klo 18.14 ja poistui kokouksesta klo 18.28 ennen päätöksentekoa.

Merkittiin pöytäkirjaan, että kokouksessa pidettiin tauko klo 18.30 – 18.35.